

[MottakerNavn]
[Adresse]
[PostNr] [Poststed]
[Kontakt]

Trondheim, 23.06.2025

Deres ref.:
[Ref]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/9581

Saksbehandler:
Hege Langeland

Vedtak i klagesak om tiltak på sti i Flekkefjord landskapsvernområde

Vi viser til klagen på Verneområdestyret for Oksøy Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde sitt vedtak 18.11.2024. Klagesaken ble oversendt fra verneområdestyret 27.03.2025. Vi har i ettertid bedt om en begrunnelse av vedtaket fra verneområdestyret og har fått denne begrunnelsen oversendt 13.06.2025.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder verneområdestyret sitt vedtak 18.11.2024, men har endret hjemmelen for vedtaket. Miljødirektoratet har endret verneområdestyrets vedtak knyttet til den rasfarlige steinen, se punkt 5, og satt et nytt generelt vilkår, se under.

Tillatelsen gjelder:

1. Nytt skilt rett før nedgangen til Brufjellhålene (ca. 140 x 70 cm) – feste med 4 nye hull på fjellet i samme lokasjon
2. To små pilskilt i signalfarge (ca. 10 x 30 cm) med tekst som oppfordrer til å følge fjellveggen på veien ut til platået ved Brufjellhålene.
3. Montere 3-5 klatrebøyler av typen montert i 2017 på fjellveggen, ca. i magehøyde, før og etter livbøyen på veien ut til platået, før en svinger til venstre mot selve Brufjellhålene. Disse klatrebøylene festes med nye borrehull i fjellveggen.
4. Montere en tredje livbøye nærmere selve ulykkesstedet. Denne festes med to borrehull i fjellveggen.
5. Rasfarlig stein kan sikres på stedet, men ikke fjernes. Sikringen skal være lite synlig

Vilkår:

- Så snart tiltakene er utført, skal kommunen sende dokumentasjon (inkludert bilder) på utførte tiltak til verneområdestyret.

Vedtaket er fattet etter forvaltningsloven § 34 fjerde ledd, forskrift om vern av Flekkefjord landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 f) (tiltak 1 og 2) og etter naturmangfoldloven § 48 andre alternativ (tiltak nr. 3, 4 og 5).

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Hovedpunktene i saksgangen er:

Flekkefjord kommune søkte 09.09.2024 om sikringstiltak på stien knyttet til Brufjellhålene. Kommunen skrev at søknaden gjaldt tiltak for å hindre uønskede hendelser i området. Kommunen har i brev 10. og 12.09.2024, samt i e-post 01.10.2024, skrevet om fare ved en stein som bør sikres. I brev 28.10.2024 foreslår kommunen to alternative tiltak for å sikre den rasfarlige steinen (fjerning eller å bolte steinen fast).

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder ga i vedtak 18.11.2024 kommunen dispensasjon til de omsøkte tiltakene etter verneforskriften for Flekkefjord landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 e).

Advokat Thor Håkon Føreland har klaget på vedtaket i brev 06.12.2024, på vegne av grunneier Eli Åboen. Verneområdestyret ga i brev 08.12.2024 utsatt iverksetting av vedtaket. Advokat Føreland har i brev 22.04.2025 oversendt ROS-analyse fra området som er utarbeidet for Flekkefjord kommune.

Verneområdestyret gav Statsforvalteren utsatt klagefrist på vedtaket i brev 09.12.2024. Statsforvalteren i Agder klaget 20.12.2024 på vedtaket.

Verneområdestyret behandlet klagene i møte 25.03.2025 hvor tidligere vedtak i saken ble opprettholdt.

Statsforvalteren har i brev 11.04.2025 trukket deler av klagen.

Miljødirektoratet ba i brev 02.05.2025 verneområdestyret om en begrunnelse for vedtaket ettersom vedtaket manglet en begrunnelse. Verneområdestyret har svart i brev 13.06.2025.

Verneområdestyrets etterfølgende begrunnelse

Verneområdestyret har i møte 10.06.2025 vurdert tiltakene som strakstiltak for å sikre trygg ferdsel og redusere slitasje på stien til Brufjellhålene. Brufjellhålene er et populært besøksmål som er utsatt for betydelig slitasje og fare for ulykker, noe som kan true både naturverdiene og sikkerheten for besøkende.

Styret viste til at etter forskriften § 3 første ledd nr. 1.1 og § 4 første ledd nr. 5, kan tiltak som ikke vesentlig endrer landskapets karakter eller skader verneverdiene, tillates etter søknad. De omsøkte strakstiltakene ble vurdert som midlertidige og reversible, rettet mot å redusere belastningen på naturen og nødvendige for å ivareta sikkerhet og besøksforvaltning. Tiltakene ble derfor ansett for å være i tråd med forskriftens intensjon om å tillate skjøtsel og

tilrettelegging som fremmer verneformålet. Styret gjorde denne vurderingen av miljørettsprinsippene:

- § 8 – Kunnskapsgrunnlaget:

Det foreligger god kunnskap om området gjennom forvaltningsplaner og tidligere kartlegginger. Økende ferdsel og slitasje ved Brufjellhålene er godt dokumentert.

- § 9 – Føre-var-prinsippet:

Tiltaket er et forebyggende strakstiltak for å unngå skade på naturverdier og mennesker. Risikoen ved å ikke gjennomføre tiltaket vurderes som større enn risikoen ved gjennomføring.

- § 10 – Samlet belastning:

Området er utsatt for høy ferdsel. Tiltaket vil bidra til å redusere den samlede belastningen ved å styre ferdsel og hindre erosjon og vegetasjonsslitasje.

- § 11 – Kostnadsansvar:

Tiltakshaver (Flekkefjord kommune eller forvaltningsmyndighet) bærer kostnadene og har ansvar for gjennomføring og eventuell tilbakeføring.

- § 12 – Miljøforsvarlige metoder:

Tiltaket skal gjennomføres med skånsomme metoder og i samarbeid med relevante fagmiljøer og Statens naturoppsyn (SNO).

Grunneiers argumenter

I klagen fra Advokat Thor Håkon Føreland er det anført at:

- Ferdsele er negativ for verneformålet og vanskeliggjør drift med beitedyr. Kystlyngheia er avhengig av vinterbeite.
- Forvaltningsplanen for verneområdet sier at tilrettelegging må være avklart med grunneier. Grunneier har formidlet til Flekkefjord kommune at hun ikke aksepterer at det sprenges eller fjernes stein på den del av hennes eiendom som er i skjærgårdsparken. Tilretteleggingen er ikke avklart med henne og derfor ikke i tråd med forvaltningsplanen.
- Grunneier har inngått skjærgårdsparkavtale som regulerer hva slags tiltak som kan utføres på eiendommen og det gjelder enkle innretninger. Det skal tas rimelig hensyn til eierens øvrige eiendom.
- ROS-analyse fra området som er utarbeidet for Flekkefjord kommune viser at sikringstiltakene vil endre områdets karakter og føre til irreversible inngrep, samt føre til at enda flere besøker området som allerede i dag bærer preg av masseturisme i form av dype spor i terrenget.

Statsforvalteren argumenter

I klagen fra Statsforvalteren i Agder er det anført at

- Tiltakene er ikke omtalt i forvaltningsplanen for Flekkefjord landskapsvernområde, jf. krav i verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav e); «i samsvar med forvaltningsplan».
- Det er ikke utarbeidet besøksstrategi for verneområdet.
- Hverken verneområdeforvalter/styret eller grunneier har vært involvert i saken i forkant, noe som er en forutsetning i retningslinjene til forvaltningsplanen og Miljødirektoratet sitt brev om tilskudd 08.10.2024.

- Området er unikt i både nasjonal og internasjonal sammenheng, og er et av de virkelig store hotspots-områdene i Flekkefjord landskapsvernområde.
- Det er alltid en viss risiko å ferdes i naturen, særlig i krevende områder som her, og det vil aldri være mulig å sikre et område fullt ut. Området er i all hovedsak et urørt område med få inngrep, og som det i svært begrenset grad vil være mulig å sikre og særlig ikke uten at det vil gå på bekostning av verneverdiene i området.
- Det er ikke godtgjort at aktuelle tiltak er adekvate hensiktsmessige forebyggende tiltak. Det kan stilles spørsmål ved om området er egnet som uttalt turområde.

På bakgrunn av rapport fra geolog har Statsforvalteren valgt å trekke klagen som gjelder den rasfarlige steinen. Statsforvalteren skriver at det forhold at de trekker klagen ad. steinen ikke innebærer at det gis aksept for at steinen på noen måte fjernes og at klage på øvrige tiltak står ved lag. Statsforvalteren mener at steinen i tilfellet må sikres på stedet (alternativ 3 i rapporten), noe som gir minst påvirkning på landskapsvernområdet.

Statsforvalteren viser videre til at verneområdestyrets vedtak ikke er begrunnet (forvaltningsloven §§ 24 og 25) og mener dette er en saksbehandlingsfeil som kan medføre ugyldighet.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Miljødirektoratet anser at vilkårene for å behandle klagen er oppfylt, jf. forvaltningsloven § 28 og § 29. Det er klaget i rett tid. Statsforvalteren har klagerett etter naturmangfoldloven § 62 tredje ledd. Grunneier anses for å ha rettslig klageinteresse. Vi går ikke nærmere inn i denne vurderingen ettersom Statsforvalteren uansett har klagerett på vedtaket.

Hva klagesaken gjelder

Denne klagesaken gjelder tillatelsen som er gitt etter forskriften for Flekkefjord landskapsvernområde. Bestemmelsene i verneforskriften er offentligrettslige regler og søknader skal vurderes ut fra om det er hjemmel til å gi tillatelse og om det bør gis tillatelse – særlig ut fra virkningen for verneområdet.

Klagesaken som skal behandles av Miljødirektoratet gjelder ikke det privatrettslige forholdet til grunneier. Tiltakene som det er gitt tillatelse til ligger innenfor Åna-Sira friluftslivsområde (på del av eiendom gnr./bnr. 60/2 som omfattes av tinglyst servitutt-/skjærgårdsparkavtale mellom Staten og grunneier). Et vedtak etter forskrift om Flekkefjord landskapsvernområde erstatter ikke krav om tillatelse fra grunneier. Flekkefjord kommune må som tiltakshaver ivareta de privatrettslige rettighetene som grunneier har, herunder servituttavtalen.

Tiltakene som Flekkefjord kommune har fått tillatelse til etter verneforskriften og som er påklaget gjelder:

1. Nytt skilt rett før nedgangen til Brufjellhålene (140 x 70 cm) – feste med 4 nye hull på fjellet i samme lokasjon
2. To små pilsilt i signalfarge (10 x 30 cm) med tekst som oppfordrer til å følge fjellveggen på veien ut til platået ved Brufjellhålene. Ett skilt foreslås plassert på den store steinen man passerer før man kommer til ulykkesstedet, og ett eller to på fjellveggen hvor vi har søkt om å montere nye bøyler.
3. Bolte fast en stein på 400 kg i underlaget, eller å dele den og fjerne den på toppen av nedstigningen.
4. Montere 3-5 klatrebøyler av typen montert i 2017 på fjellveggen, ca. i magehøyde, før og etter livbøyen på veien ut til platået, før en svinger til venstre mot selve Brufjellhålene. Disse klatrebøylene må festes med nye borrehull i fjellveggen.
5. Montere en tredje livbøye nærmere selve ulykkesstedet. Denne festes med to borrehull i fjellveggen.

Tiltak 1- 3 er strakstiltak for å hindre uønskede hendelser langs nedstigningen.

Tiltak 4 og 5 er tiltak for å lede folk langs sikrest trase til Brufjellhålene, samt øke muligheten for redning ved uønskede hendelser.

For ordens skyld nevner vi at søknaden også omfatter vedlikehold av eksisterende wire og bolter. Dette er tiltak som det i saksfremstillingen til vedtaket er lagt til grunn at ikke er søknadspliktige etter verneforskriftene. Verneforskriften åpner for vedlikehold av eksisterende anlegg, jf. § 3 punkt 1.2 a). Oppgradering og ny bolting krever søknad. Det er også søkt om skilting utenfor verneområdet. Oppsetting av skilt utenfor vernegrensen er ikke søknadspliktig etter verneforskriften.

Reglene for verneområdet

Virksomhet i området er regulert gjennom forskrift 11. mars 2005 nr. 225 om Flekkefjord landskapsvernområde. Formålet med landskapsvernet er å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner, se verneforskriften § 2.

Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter, se verneforskriften § 3 punkt 1.1. Forbudet omfatter bl.a. oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av turveier og stier, etablering av anlegg, boring og sprenging, uttak og fjerning av stein.

Det følger av § 3 punkt 1.3 bokstav e) og f) at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til: e. *naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5 og f. Opparbeiding og merking av tursti og annen naturvennlig tilrettelegging som ikke inngår i forvaltningsplan, jf. § 5.*

Etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 andre alternativ kan det gis dispensasjon til tiltak når sikkerhetshensyn gjør det nødvendig.

Enkeltvedtak skal begrunnes etter reglene i forvaltningsloven § 24 og § 25. I tillegg krever vedtak etter naturmangfoldloven § 48 en særskilt begrunnelse, jf. naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd.

Miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er retningslinjer for alle avgjørelser som påvirker naturmangfold.

Styret har nå gitt en etterfølgende begrunnelse for sitt vedtak med hjemmel i verneforskriften. Vi vil imidlertid kort vise til at bestemmelsene som styret har vist til i sin etterfølgende begrunnelse ikke hjemler tillatelse i denne saken. Forskriften § 3 punkt. 1.1 angir forbud mot inngrep i landskapet. Styret har ellers vist til § 4 første ledd nr. 5. Dette kan ikke være riktig henvisning til forskriften, men det kan være at styret her ønsker å vise til § 3 punkt 4.5. Denne bestemmelsen gjelder ferdsel ved utøving av *forvaltningsoppgaver i regi av forvaltningsmyndigheten*. Bestemmelsen er ikke aktuell i saken her. I selve vedtaket har imidlertid verneområdestyret gitt tillatelse til tiltak med hjemmel i verneforskriftens § 3 punkt 1.3 e).

Miljørettsprinsippene

Miljødirektoratet har gjort følgende vurdering av miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. § 7. Vi bygger vurderingene på informasjonen er hentet fra forvalters saksfremstilling for styrets vedtak og ROS-analyse som er utarbeidet av Flekkefjord kommune hvor det også er bilder av aktuelle strekninger. Vi har gjort en vurdering av kunnskapsgrunnlaget (§ 8) og samlet belastning (§ 10):

Den bratte havvendte Brufjellveggen, sør for Roligheten ved Sirafjorden, er en av de mest særprega geologiske forekomstene langs kysten av Norge. Her finnes godt utviklede strandgryter med strandlinje. De ligger i vannrett linje ca. 20 moh. og er opp til 10 meter dype. Naturområdet er unikt i nasjonal og internasjonal sammenheng. Området som det søkes om å gjøre tiltak i fra Brufjell og ned mot Brufjellhålene er i all hovedsak et urørt område med få inngrep, men har en eksisterende sti med noe tilrettelegging/skilting. I nedstigningen til Brufjellhålene er det bolter og skilt. Nede ved Brufjellhålene er det montert to livbøyer. Det er videre en del slitasje på stien.

Ytterligere sikringstiltak/tilrettelegging kan føre til at flere besøker området, noe som kan føre til mer slitasje, forstyrrelse av beitedyr som kan påvirke skjøtsel i området og skape et press på ytterligere tiltak. Området er imidlertid allerede svært høyt besøkt med omtrent 30 000 besøkende i året. De aktuelle tiltakene er med på å understøtte eksisterende tilrettelegging og det er usikkert om nye tiltak i seg selv vil føre til ytterligere økning i antallet besøkende. Trolig er det andre faktorer som i større grad bidrar til høye besøkstall og en eventuell økning i besøkende.

Ytterligere tilrettelegging og tiltak vil bidra til at området blir noe mer preget av menneskelige inngrep og vil slik sett være forstyrrende element i landskapet. Steinblokken som ønskes fjerne (eller sikret) er en del av landskapet som er beskyttet gjennom vernet.

Kan det gis tillatelse?

Etter verneforskriften kan det gis tillatelse til naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv i samsvar med forvaltningsplan (§ 3 punkt 1.3 e) og opparbeiding og merking av tursti og annen naturvennlig tilrettelegging som ikke inngår i forvaltningsplan (§ 3 punkt 1.3 f). Etter naturmangfoldloven § 48 andre alternativ kan det gis dispensasjon når sikkerhetshensyn gjør det nødvendig.

Tiltakene som er omsøkt gjelder tiltak for å ivareta sikkerheten til de som ferdes på stien og i området. Søknaden er også begrunnet i at dette er et strakstiltak for å hindre uønskede hendelser langs nedstigningen og å lede folk langs sikreste trase, samt øke muligheten for redning ved uønskede hendelser. Forskriften for Flekkefjord landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 f) gir adgang til å gi tillatelse til merking av stier, og vi anser skiltene for å falle innenfor dette. De øvrige tiltakene må vurderes etter naturmangfoldloven § 48 andre alternativ.

Etter naturmangfoldloven § 48 andre alternativ kan det gis dispensasjon når sikkerhetshensyn gjør det nødvendig. En dispensasjon vil bare være nødvendig der det ikke er mulig å ivareta sikkerhetshensynet på en måte som ikke påvirker verneområdet. I Ot.prp. nr. 52 forarbeidene til naturmangfoldloven står det om bestemmelsen:

Med alternativet «sikkerhetshensyn» siktes det bl.a. til sikkerhet for liv og helse, smittsomme sykdommer fra dyr og sikkerhet mot omfattende og direkte skade på eiendom. Det må i det enkelte tilfelle vurderes konkret om det er behov for spesielle tiltak av hensyn til sikkerheten for de som bruker et område. Det er ikke ment at bestemmelsen skal føre til at den enkeltes plikt til egen aktsomhet i fjellet svekkes. I enkelte områder som er særlig hyppig besøkt, kan det imidlertid være grunnlag for mindre sikringstiltak som kjetting, sikringstau eller advarselsskilt.

Miljødirektoratet anser at naturmangfoldloven § 48 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til sikringstiltak slik som i denne saken. Samtidig vil vi understreke at det går en grense mht. hvor omfattende tiltak bestemmelsen åpner for å kunne gi tillatelse til, jf. forarbeidene som beskriver § 48 som en hjemmel for "mindre sikringstiltak". Videre skal ikke bestemmelsen brukes for generell sikring. Det er ikke ment at bestemmelsen skal føre til at den enkeltes plikt til egen aktsomhet i fjellet svekkes.

Skjønnsmessig vurdering

Hvorvidt det bør gis tillatelse til slike inngrep i et landskapsvernområde etter verneforskriften (skilt) og naturmangfoldloven § 48 beror på en skjønnsmessig vurdering hvor flere hensyn skal vektlegges. I vurderingen vil blant annet omfanget av tiltakene, påvirkning på verneverdiene/verneformålet og nødvendigheten av tiltakene være relevant.

Miljødirektoratet viser til at området har stort besøk, ca. 30 000 i året. Ferdsel ned til den populære attraksjonen Brufjellshålene må sies å innebære en sikkerhetsrisiko på grunn av områdets karakter. Det har vært dødsulykker i området. Sikringstiltakene er delvis knyttet til å unngå slike hendelser i fremtiden, men også for en tryggere nedstigning til området. Samtidig innebærer all ferdsel i naturen en risiko, og området kan ikke sikres fullstendig for å unngå dette.

I søknaden skriver kommunen at tiltakene er aktuelle tiltak på kort sikt og vurderes som gode forebyggende tiltak. Kommunen skriver at søknaden dreier seg i hovedsak om midlertidige, reversible, strakstiltak for inngangen til området, på toppen av nedstigningen til Brufjellhålene, i nedstigningen og veien videre ut forbi ulykkesstedet. Det fremgår av søknaden at brann/redning i kommunen har deltatt i vurderingen av aktuelle tiltak. Kommunen skriver videre at besøksstrategien vil legge grunnlaget for det videre arbeidet når den blir vedtatt.

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å gjøre en bred skjønnsmessig vurdering av om tillatelse bør gis i det enkelte tilfellet. Styret har kommet til at tillatelse bør gis av hensyn til sikkerheten for de som bruker området og for kanalisering av ferdsel. I dette området har kommunen og verneområdestyret vurdert at det bør gjennomføres sikringstiltak som de omsøkte. Dette er et område med stor ferdsel, og deler av området må sies å utgjøre sikkerhetsrisiko for besøkende. Miljødirektoratet vektlegger vurderingene fra verneområdestyret og lokal tilrettelegger på hvordan dette skal håndteres. Klima- og miljødepartementet har i brev av 15.06.2015 gitt retningslinjer om behandling av klager på verneområde- og nasjonalparkstyrenes vedtak, og det fremgår her at når styret har foretatt en begrunnet avveining basert på lokalt skjønn og lokalkunnskap, bør klagemyndigheten vise tilbakeholdenhet med å overprøve dette skjønnnet.

Miljødirektoratet mener at spørsmålet om et slikt område bør tilrettelegges eller ikke, bør gjøres etter en bred og helhetlig vurdering av lokale myndigheter. Videre arbeid med verneområdets besøksstrategi er riktig arena for en slik bred vurdering. I arbeidet skal kommunen som forvaltningsmyndighet for det statlig sikra friluftsområdet delta.

Selv om tiltakene bidrar til å gjøre landskapet mer påvirket, er de mindre inngrep og innenfor det som kan tillates i landskapsvernområdet. Vi viser også til at området allerede er tilrettelagt og at utskifting av skilt og små pilsilt, er mindre tiltak i et landskapsvernområde hvor det er ivaretagelse av landskapet som er verneformålet. Montering av bolter med wire og en ekstra livbøye er også inngrep som i det vesentligste er reversible, selv om borehullene ikke kan reverseres. Dersom arbeidet med en besøksstrategi resulterer i at det ikke bør tilrettelegges ned til Brufjellhålene, bør tiltakene fjernes. Sporene etter tiltakene vil i tilfellet være svært små i landskapet.

Tiltakene vurderes isolert sett som mindre tiltak i et landskapsvernområde. Det er ikke uvanlig med mindre sikringstiltak i særlig utsatte områder. Dette innebærer ikke at naturen som sådan skal sikres over alt hvor det er risiko for fare. Det ville vært i strid med formålet med verneområdene. Generelt sett vil vi også peke på at det kan være uheldig å lette adkomsten ned i vanskelig terreng, ettersom flere personer enn ellers vil kunne ta seg frem i slike områder. Kommunen har ansvaret for at slike tilretteleggingstiltak de etablerer er i trygg stand og vil kunne komme i ansvar for eventuelle skader og uhell i fremtiden.

Statsforvalteren har i klagen påpekt at kommunen ikke har involvert verneområdestyret. Miljødirektoratet understreker, slik det er påpekt i flere sammenhenger tidligere, at tilrettelegging må underlegges områdets status som landskapsvernområde og være i samsvar med besøksstrategi for verneområdet. Miljødirektoratet oppfatter tiltakene som foreløpige tiltak som ikke nødvendigvis skal være varige. Området og stien er allerede tilrettelagt for besøkende og vi forstår dette som foreløpige tiltak før en mer detaljert besøksstrategi er endelig fastsatt for

området. Hensyn til skjøtsel, verneverdiene (slitasje) og områdets unike karakter og graden av tilrettelegging må vurderes nærmere i det endelige arbeidet med besøksforvaltning i området.

Miljødirektoratet har vurdert klagegrunnene, men finner som nevnt ikke grunnlag for å overprøve de lokale vurderingene, herunder vurderingene av hvordan forbedre/ivareta sikkerheten for de som besøker området. Tiltakene slik de er beskrevet, vurderes å være mindre tiltak som ikke endrer områdets spesielle landskapsverdier.

Særlig om sikring av stein

Verneområdestyret har gitt tillatelse til alle tiltakene det er søkt om, uten vilkår, noe som innebærer at styret ikke har tatt stilling til hvordan steinen skal sikres eller om den kan fjernes. Vedtaket innebærer således at kommunen kan velge om steinen sikres, og eventuelt hvordan, eller om steinen fjernes. Miljødirektoratet mener dette er noe verneområdestyret skulle tatt stilling til ved behandlingen av søknaden og kan ikke finne noen begrunnelse for hvorfor dette ikke er gjort. Det mangler en vurdering av hva som er den beste løsningen for landskapsvernområdet.

Miljødirektoratet har i mangel på en nærmere vurdering fra verneområdestyret om dette gjort denne vurderingen selv. Generelt sett er det ikke grunnlag for å sikre steiner i verneområder ettersom ferdsel i naturen som utgangspunkt skjer på eget ansvar. Vi tar likevel til etterretning at det foreligger en geologisk rapport som sier at steinen bør sikres, og det forhold at steinen ligger tett på den tilrettelagte sti. Dersom kommunen som tilrettelegger mener steinen bør sikres pga. farepotensialet, har vi forståelse for dette, samtidig som vi vil påpeke det nevnte utgangspunkt om at ferdsel skjer på eget ansvar og må skje på naturens premisser, ettersom det ikke vil være mulig å sikre all ferdsel i slik type natur.

Når det gjelder steinblokken er vi enige med Statsforvalteren i at denne ikke bør fjernes fra området, men at den kan boltes fast dersom det vurderes som nødvendig sikring. Ut fra verneformålet har vi derfor etter en konkret vurdering kommet til at steinen kan sikres på stedet, men ikke fjernes. Slik sikring skal være lite synlig og den vil derfor ha liten betydning for landskapsvernet slik vi ser det.

Oppsummering og avsluttende merknader

Oppsummert stadfester Miljødirektoratet verneområdestyrets vedtak, men endrer hjemmelen til verneforskriften § 3 punkt 1.3 f) for skiltene og naturmangfoldloven § 48 for øvrige tiltak. Miljødirektoratet endrer styrets vedtak ved at den aktuelle steinen kan sikres på stedet, men ikke fjernes.

Forvaltningsplanen for Flekkefjord landskapsvernområde har retningslinjer som er veiledende, men er ikke juridisk bindende. Kravet om tillatelse fra grunneier gjelder rent privatrettslig, men er ikke et krav etter forskriften for landskapsvernområdet. Vi forutsetter at kommunen innhenter nødvendige tillatelser fra grunneier dersom tiltakene ikke er tillatt etter nevnte servitutavtale. Dette er som nevnt privatrettslige forhold som gjelder i tillegg til reguleringen gjennom verneforskriften.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Terje Qvam
seksjonsleder

Brevet er sendt til:

Statsforvalteren i Agder
Føreland advokatfirma

Brevet er sendt i kopi til:

Flekkefjord kommune
Verneområdestyret for Oksøy- Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde